

Iskoristivost potpora za samozapošljavanje u Republici Hrvatskoj

Balog, Nikolina; Mikić, Ivana; Sekulić, Katica

Source / Izvornik: **7th International Conference "Vallis Aurea" Focus on: Research & Innovation, 2020, 23 - 31**

Conference paper / Rad u zborniku

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:112:994178>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-05**



VELEUČILIŠTE U POŽEGI
STUDIA SUPERIORA POSEGANA

Repository / Repozitorij:

[Repository of Polytechnic in Pozega - Polytechnic in Pozega Graduate Thesis Repository](#)



SELF-EMPLOYMENT SUPPORT UTILIZATION IN THE REPUBLIC OF CROATIA

ISKORISTIVOST POTPORA ZA SAMOZAPOŠLJAVANJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

BALOG, Nikolina; MIKIC, Ivana & SEKULIC, Katica

Abstract: *The paper will analyzed state self-employment supports in the Republic of Croatia focused on their utilization in Požega-Slavonija Region with hypothesis of its growth during the years. The Croatian Employment Service, which implements active employment policy measures, is one of the providers of this type of support. The paper emphasizes the implementation of the measure of the Croatian Employment Service, the aim and the measures and criteria that meet the groups of persons for whom they are intended.*

Key words: *state supports, European Union, self-employment supports, Croatian Employment Service, de minimis supports*

Sažetak: *U radu će se analizirati državne potpore za samozapošljavanje u Republici Hrvatskoj s naglaskom na njihovu iskoristivost u Požeško-slavonskoj županiji te pretpostavkom kako se povećava s godinama. Hrvatski zavod za zapošljavanje koji provodi mjere aktivne politike zapošljavanja je jedan od davatelja takve vrste potpora. U radu se daje naglasak na provedbu mjere Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje, cilj te mjere i kriteriji koje zadovoljavaju skupine osoba kojima su namijenjene.*

Ključne riječi: *državne potpore, Europska unija, potpore za samozapošljavanje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, de minimis potpore*



Authors' data: Nikolina, **Balog**, bacc.oec., studentica Specijalističkog diplomskog stručnog studija Trgovinsko poslovanje, Veleučilište u Požegi, Vukovarska 17, Požega, nbalog@vup.hr; Ivana, **Mikić**, mag.oec., Veleučilište u Požegi, Vukovarska 17, Požega, imikic@vup.hr; Katica, **Sekulić**, univ.spec.oec., Veleučilište u Slavanskom Brodu, Dr. Mile Budaka 1, Slavonski Brod, Katica.Sekulic@vusb.hr

1. Uvod

Kako spriječiti povećanje nezaposlenosti te kako je usporiti predstavlja veliki izazov za većinu zemalja u svijetu pa tako i za Republiku Hrvatsku. Zbog sporosti i kompleksnosti birokracije u Hrvatskoj bez obzira na provođenja poveznice između razni državnih institucija i javnih ustanova gdje su dostupni podaci o svakoj osobi, ljudi najčešće odustaju od pokretanja i ostvarivanja vlastitih ideja u vidu otvaranja obrta, poduzeća ili nekog drugog oblika pravne osobe. Osim navedenog problema, javlja se i drugi u vidu straha od neuspjeha.

Pretprijetnim pregovorima i ulaskom u Europsku uniju Hrvatskoj se otvorila mogućnost korištenja sredstava Europskih projekata. Tako je politika državnih potpora u Republici Hrvatskoj uvedena u sustav državnih potpora dana 1. srpnja 2013. godine, odnosno na dan kada je postala punopravna članica Europske unije. Takva politika čini mehanizam kojim se u određenom razdoblju postavljaju ciljevi dodjele i svrha učinkovitog korištenja novca, a moraju se dobro osmisliti kako bi pokrenule gospodarski rast i tržišnu ravnotežu. Ako se državne potpore koriste poput instrumenta koji će se pametno i pravilno upotrebljavati, one će u značajnoj mjeri pridonijeti jačanju gospodarstva Republike Hrvatske. Ekonomski teoretičari predviđaju kako će se gospodarstva pojedine države u budućnosti bazirati na malom poduzetništvu kojega potiču državne potpore.

U prvom poglavlju pojmovno će se odrediti značenje državnih potpora, te prikazati njihovi iznosi u razdoblju od 2016. do 2018. godine. Također će se istaknuti vrijednosti dodijeljenih državnih potpora horizontalne naravi i potpora male vrijednosti ili *de minimis* potpora u razdoblju od 2016. do 2018. godine.

Poglavlje tri prikazuje pregled mjere aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj koju provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje s naglaskom na inicijativu za samozapošljavanje. Kroz četverogodišnje razdoblje prikazuje ukupan broj uključenih osoba u tu mjeru te broj osoba po inicijativama. Naglasak potpore za samozapošljavanje je stavljen na Požeško-slavonsku županiju te iskoristivost potpora u razdoblju od 2012. do 2018. godine prema broju korisnika.

Četvrto poglavlje obuhvaća zaključna razmatranja i prijedloge za potencijalna istraživanja i analize u budućnosti.

Na kraju rada naveden je popis korištene literature i korištenih izvora podataka u radu.

Cilj rada je prikazati i dokazati kako iskoristivost mjere aktivne politike zapošljavanja s naglaskom na potpore za samozapošljavanje u Požeško-slavonskoj županiji bilježi kontinuirani porast tijekom prikazanog razdoblja.

2. Državne potpore u Republici Hrvatskoj

Prema Zakonu o državnim potporama (NN47/14, 69/17, čl. 2.), državna potpora je stvarni i potencijalni rashod ili umanjeni prihod države od davatelja državne potpore u bilo kojem obliku koji narušava ili prijeti narušavanjem tržišnog natjecanja stavljajući u povoljniji položaj određenog poduzetnika ili proizvodnju određene robe i/ili usluge utoliko što utječe na trgovinu između država članica Europske unije, u

skladu s člankom 107. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.[14] Svoj sustav državnih potpora Republika Hrvatska počela je usklađivati sa sustavom Europske unije početkom 2002. godine. Osnovne kategorije su sektorske (namjenje dionicima jedne gospodarske grane) i horizontalne (namijenjene svim sektorima i svim poduzetnicima) te one na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Uz navedene potpore valja spomenuti i one čija se dopuštenost temelji na uredbama od kojih su najvažnije Uredba o *De minimis* potporama, Opća uredba o skupnim izuzećima (GBER Uredba) te Usluge od Općeg interesa (SGEI).

U nastavku će se u Tablici 1. prikazati iznosi državnih potpora, rashodi države, udio potpora u BDP-u i drugi makroekonomski pokazatelji u razdoblju od 2016. do 2018. godine. Podaci su preuzeti iz Godišnjeg izvješća o državnim potporama za 2018. godinu Hrvatskog sabora i Ministarstva financija iz rujna 2019. godine. [13]

	Mjerilo	2016.	2017.	2018.
Državne potpore	u mil HRK	11.418,90	12.467,00	14.814,10
BDP	u mil HRK	351.349,00	365.643,00	381.799,00
Rashodi države	u mil HRK	120.237,50	124.999,00	131.731,70
Zaposleni	broj	1.390.419,00	1.407.198,00	1.426.933,00
Udio državnih potpora u BDP-u	%	3,25	3,41	3,88
Državne potpore po zaposlenom	HRK	8.212,56	8.859,48	10.381,78
Udio državnih potpora u rashodima države	%	9,50	9,97	11,25
Državne potpore po stanovniku Hrvatske	HRK	2.718,79	2.968,34	3.613,20

Tablica 1. Državne potpore u RH u razdoblju 2016.-2018. godine

Izvor: Izrada autorica prema Godišnjem izvješću o državnim potporama za 2018. godinu Hrvatskog sabora i Ministarstva financija iz rujna 2019. godine

Kako je prikazano u Tablici 1., u Republici Hrvatskoj je ukupno dodijeljeno 14.814,1 milijuna kuna državnih potpora. Također je vidljivo kako su se ukupne državne potpore u prikazanom razdoblju povećavale i to u 2017. godini za 9,18% u odnosu na 2016. godinu te za 18,83% u 2018. u odnosu na 2017. godinu. Podaci prikazuju kako Hrvatska ulaže napore u ostvarivanje što većih državnih potpora te vodi aktivnu politiku poticanja za sudjelovanje u mjerama aktivne politike zapošljavanja koja vodi ka rastu gospodarstva.

2.2. Potpore za samozapošljavanje

Potpore za samozapošljavanje pripadaju kategoriji tzv. horizontalnih potpora koje su usmjerene ka rješavanju pojedinih problema koji se javljaju kod većine poduzetnika. Narav tih problema leži u činjenici kako oni vlastitim sredstvima nisu sposobni

uspješno rješavati probleme financijske i ostali naravi. Osim potpora za zapošljavanje u horizontalne državne potpore se također ubrajaju one za:

- Usavršavanje,
- Istraživanje, razvoj i inovacije,
- Sanaciju i restrukturiranje poduzetnika u poteškoćama,
- Zaštitu klimatskih promjena i drugih oblika zaštite okoliša,
- Potpore malim i srednjim poduzetnicima,
- Potpore za riznični kapital,
- Za usluge općeg ekonomskog resursa.

Takve potpore znatno manje narušavaju tržišno natjecanje.

U nastavku će se prikazati iznosi horizontalnih državnih potpora za razdoblje od tri protekle godine.

Horizontalne državne potpore	2016.	2017.	2018.	V ₂₀₁₇	V ₂₀₁₈
Istraživanje i razvoj i inovacije	13,20	348,00	377,40	2.636,36	108,45
Zaštita okoliša i ušteda energije	1.475,30	262,90	1.104,50	17,82	420,12
Mali i srednji poduzetnici	397,30	932,30	128,80	234,66	13,82
Usavršavanje	51,50	1,70	5,00	3,30	294,12
Zapošljavanje	167,30	180,60	283,50	107,95	156,98
Kultura	83,30	399,80	160,60	479,95	40,17
Ukupno	2.187,90	2.125,30	2.059,80	97,14	96,92

Tablica 2. Horizontalne potpore u RH u milijunima HRK u razdoblju 2016.-2018. godina

Izvor: Izrada autorica prema Godišnjem izvješću o državnim potporama za 2018. godinu Hrvatskog sabora i Ministarstva financija iz rujna 2019. godine

Kada se uspoređuju ukupni iznosi dodijeljenih horizontalnih državnih potpora može se primijetiti kako su se u prikazanom razdoblju smanjivale što nam ukazuje verižni indeks za 2017. (V₂₀₁₇) i 2018. godinu (V₂₀₁₈). Dakle, ukupne državne potpore su se u 2017. godini smanjile za 2,86% (apsolutna stopa promjene pokazuje kako su manje za 62,6 mil HRK) u odnosu na 2016. godinu, dok su u 2018. godini bile manje za 3,08% (65,5 mil HRK manje) u odnosu na 2017. godinu. Međutim, kada se uspoređuju potpore prema kategorijama može se zaključiti kako su potpore za zapošljavanje tijekom razdoblja rasle i to za 7,95% (veće za 13,3 milijuna kuna) u 2017. godini u odnos na 2016. te za 56,98% (apsolutno povećanje za 102,9 mil HRK) u 2018. u odnosu na 2017. godinu. To ukazuje na značajan porast zbog jačanja politike aktivnog zapošljavanja u Republici Hrvatskoj što potiče gospodarski rast i razvitak.

2.3. Potpore male vrijednosti (*de minimis* potpore)

Potpore male vrijednosti su one koje ne utječu na tržišno natjecanje i ne utječu na trgovinu između država članica Europske unije, a uređene su važećom uredbom EU i ne predstavlja državnu potporu iz članka 107. st. 1 UFEU-a. Dodjeljuju se temeljem pravila iz Uredbe Komisije EU br. 1407/2013.

Cerovcu smatra kako su potpore male vrijednosti (*de minimis* potpore) one dodijeljene pojedinom poduzetniku kroz razdoblje od tri godine, ako ukupni dodijeljeni iznos ne prelazi 200.000 eura.(2010:237)[1] To znači kako jedan poduzetnik u razdoblju od 3 godine može primiti taj iznos bez obzira na instrument dodjele potpore. Korisnici ovakve vrste potpora mogu biti mali, srednji i veliki poduzetnici. Prema članku 2. st. Zakona o državnim potporama (NN47/14, 69/17) korisnik potpore je svaka pravna i fizička osoba koja, obavljajući gospodarsku djelatnost, sudjeluje u prometu roba i usluga, a prima državnu potporu bez obzira na njen oblik i namjenu.[14]

Instrumenti potpore male vrijednosti	2016.	2017.	2018.	V₂₀₁₇	V₂₀₁₈
Neposredne subvencije kamata	29,50	27,30	8,80	92,5	32,23
Subvencije	405,00	763,30	926,60	188,47	121,39
Oprost duga po osnovi zajma za poduzetnike	0,00	0,00	0,70	-	-
Otpis poreza, porezna oslobođenja, izuzeća i olakšice	100,30	71,40	17,10	71,19	23,95
Otpis duga	1,90	0,20	0,10	10,53	50,00
Snjižavanje, oslobođenje, olakšice, izuzeće i oprost plaćanja doprinosa	21,80	21,80	18,60	100,00	85,32
Odgode pri plaćanju poreza	0,00	0,10	0,00	-	0,00
Kapitalna ulaganja	101,40	3,60	33,30	3,55	925,00
Prodaja državne imovine pod povoljnim uvjetima	3,10	3,90	1,00	125,81	25,64
Povoljni zajmovi	2,30	19,00	16,20	826,09	85,26
Zajmovi poduzetnicima u teškoćama	1,00	0,00	0,00	0,00	-
Jamstva	35,20	31,90	39,00	90,63	122,26
Plaćanja za opozvana jamstva	0,00	0,10	0,10	-	100,00
Ukupno	701,50	942,60	1.061,50	134,37	112,61

Tablica 3. *De minimis* potpore po instrumentima dodjele u razdoblju od 2016.-2018. godine u milijunima kuna

Izvor: Izrada autorica prema Godišnjem izvješću o državnim potporama za 2018. godinu Hrvatskog sabora i Ministarstva financija iz rujna 2019. godine

Prema prikazanim podacima u Tablici 3. vidljivo je kako se *de minimis* potpore povećavaju tijekom godina pa tako u 2017. godini bilježe rast od 34,37% u odnosu na prethodnu godinu i od 12,61% u 2018. u odnosu na 2017. godinu. Od instrumenata valja istaknuti iznose subvencija koje bilježe sustavan rast za 2017. godinu u iznosu od 88,47% i 21,39% u 2018. godini. Njihov udio u ukupnom iznosu potpora zauzima 87,29% iznosa u 2018. godini što znači da se samo mali dio od 12,71% raspoređuje na ostale instrumente.

Državne potpore i potpore male vrijednosti dodjeljuju različita ministarstva, fondovi i zavodi, jedinice lokalne i regionalne samouprave i drugi. U nastavku će se osvrnuti na potpore Hrvatskog zavoda za zapošljavanje koji provodi Mjere aktivne politike zapošljavanja.

3. Iskoristivost potpora za samozapošljavanje

Ciljevi mjera aktivne politike zapošljavanja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje jesu potpore za samozapošljavanje i potpore za proširenje poslovanja. Pod potporom za samozapošljavanje podrazumijeva se podrška nezaposlenim osobama koje odluče pokrenuti vlastiti posao. Potpora traje 12 mjeseci, a korisnik mjere može dobiti sredstva do 100.000,00 kuna.[12] U nastavku rada će se obrađeni podaci o iskoristivosti ove mjere u Republici Hrvatskoj s naglaskom na Požeško-slavonsku županiju.

Prema Godišnjaku 2018., Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, mjere u 2018. godini provodile su se putem smjernica za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u RH za razdoblje od 2018. do 2020. godine.[5] Usmjerene su na specifične ciljne skupinane nezaposlenih osoba te zaposlene kojima prijeti gubitak radnog mjesta. Podaci će se obraditi jednostavnim statističkim metodama vremenskih nizova (indeksi) te će se pomoću jednadžbe trenda pokušat predvidjeti kretanje iskoristivosti potpore za samozapošljavanje u budućnosti. Pomoću vremenskih nizova promatraju se zakonitosti kretanja društvenih pojava, posebice ekonomskih.[4] Najveći problem analize vremenskih nizova je utvrđivanje istovrsnih podataka promatranog razdoblja.[4] Trend je korisna analiza za prognoziranje budućih pojava istraživačima, dok mu je mana izostanak svih čimbenike koji utječu na kretanje promatranih pojava.

Vrsta intervencije (potpore)	Broj korisnika			
	2018.	2017.	2016.	2015.
Stručno osposobljavanje za rad	16.621	25.649	33.366	32.494
Potpore za zapošljavanje	12.748	11.556	12.056	11.281
Javni radovi	11.118	11.479	11.990	11.745
Samozapošljavanje	10.036	5.824	4.980	4.885
Obrazovanje nezaposlenih	8.474	5.543	4.904	1.606
Stalni sezonac	5.769	4.233	0	0
Pripravništvo	2.047	0	0	0
Osposobljavanje na radnom mjestu	635	273	0	0
Potpore za usavršavanje	469	200	504	536

Osposobljavanje za stjecanje odgovarajućeg radnog iskustva	126	0	0	0
Potpora za očuvanje radnih mjesta	1	40	2.928	2.226
Ukupno	68.044	64.797	70.728	64.773
Udio potpora za samozapošljavanje u %	14,75	8,99	7,04	7,54

Tablica 4. Broj korisnika mjere aktivne politike zapošljavanja u RH iz nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (2015.-2018.)

Izvor: Obrada podataka autorica prema godišnjacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

Tablica 4. prikazuje kako se udio potpora za samozapošljavanje povećava u prikazanom razdoblju pa je tako od udjela od 7,54% 2015. godine narastao na 14,75% u 2018. godini što je značajno povećanje od 105,44%, tj. zabilježena je apsolutna stopa rasta u 2018. godini u iznosu od 5.151 korisnika.

Godina	Korisnici potpore u PSŽ	Ukupni broj korisnika u RH	Udio korisnika PSŽ u ukupnom broju u %
2012.	19	1605	1,18
2013.	65	5737	1,13
2014.	78	7077	1,10
2015.	54	4885	1,11
2016.	55	4980	1,10
2017.	82	5824	1,41
2018.	184	10036	1,83
Ukupno	537	40144	

Tablica 5. Korisnici potpore za samozapošljavanje u Požeško-slavonskoj županiji

Izvor: Obrada podataka autorica prema godišnjacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

Podaci u tablici 5. pokazuju kako je u razdoblju od 2012. do 2018. godine bilo oscilacija u broju korisnika potpore gdje se vidi kako je do 2014. bilježio rast zatim pad od 30,77%, a nakon toga se bilježi kontinuirani rast broja korisnika i to za 122% u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu, u 2017. bilježi rast od 49% u odnosu na prethodnu godinu.

Premda veličina standardne devijacije od 37,02 te koeficijenta varijacije trenda 48,25% ukazuje da prikazani trend nije reprezentativan, jer ne postoje raniji podaci za ovu vrstu potpore, svejedno se pomoću dobivene jednadžbe trenda može izračunati predviđanje za buduće kretanje korištenja potpore za samozapošljavanje. Jednadžba trenda za korisnike u Požeško-slavonskoj županiji je $yc = 22,5 + 18,07x$. Dobivena je izračunom parametra a koji predstavlja vrijednost trenda u ishodištu (za ishodište se uzela prva godina) te parametra b oznaka za smjer kretanja pravca trenda. U jednadžbi je x oznaka za vrijeme, a yc – trend varijabla (varijabla koja je zavisna). Na temelju spomenute jednadžbe trenda moguće je predvidjeti buduće kretanje broja

korisnika u narednim godinama (ekstrapolacija trenda). Tako bi prognoza za narednih 5 godina u Požeško-slavonskoj županiji, prema dobivenoj jednadžbi trenda, bila za 2020. godinu 167 korisnika, za 2021. godinu 185, u 2022. bi bilo 203 korisnika, u 2023. godini 221 i u 2024. godini se prognozira 239 korisnika potpore za samozapošljavanje. Dakle, zaključuje se kako se bilježi rast tijekom godina koje su uključene u prognozu.

4. Zaključak

U okviru nacionalnih i europskih rasprava o politikama namijenjenih javnosti, samozapošljavanje je važna mjera u smanjivanju stope nezaposlenosti, a i poticaj malog poduzetništva koje je budućnost ne samo Hrvatskog, već i svjetskog gospodarstva. Kada vas država daje poticaje i olakšava papirologiju ljudi se brže odlučuju na pokretanje vlastitog posla. Premda udio mladih ili žena u mjeri samozapošljavanja nije bio uža tema ovoga rada valja spomenuti kako prethodna istraživanja ukazuju da je samozaposlenost vrlo rijetka kod mladih, najčešće zbog nedostatka prethodnog radnog iskustva, ne tako davna gospodarska kriza i rizik dugotrajne nezaposlenosti mladih osoba, potaknulo je promicanje samozaposlenosti i za tu dobnu skupinu.[1] Također se u zadnje vrijeme sve više žena odlučuje na pokretanje vlastitog posla, tj. za mjeru samozapošljavanja. Osim što pozitivno djeluju na rast zaposlenosti, ove mjere pozitivno utječu na ljude. Mogu si sami organizirati način rada, radno vrijeme, nikome ne odgovaraju ako posao nisu obavili na vrijeme, radni prostor si uređuju prema vlastitom ukusu. Sve to povlači veću radnu produktivnost i zadovoljstvo.

U radu se analiziraju osobe koje su uključene u program mjere aktivne politike zapošljavanja koje provodi Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje s naglaskom na korisnike u Požeško-slavonskoj županiji. Tijekom promatranih godina može se zaključiti kako se broj korisnika u toj županiji povećava, a i predviđanja za buduća razdoblja su također pozitivna i obećavajuća. Požeško-slavonska županija pripada skupini najsiromašniji u Republici Hrvatskoj, kako gospodarski tako i brojem stanovnika, a jedan od glavnih razloga tome je loša prometna povezanost (ne postoji izravan izlaz na autocestu, željeznička nepovezanost). Stoga se može zaključiti kako je mjera aktivne politike zapošljavanja kojoj pripada i potpora za samozapošljavanje u Hrvatskoj bilježi uspjeh tijekom promatranih godine, te prema ukupnom broju korisnika zauzima visoko treće ili četvrtom mjesto unutar mjere. Također se prema iznesenim podacima u radu može primijetiti kako se i državne potpore tijekom vremena povećavaju. Sva povećanja, onih u vidu iznosa državnih potpora i onih koji pokazuju rast broja korisnika utječu na rast cjelokupnog gospodarstva.

Tematika samozapošljavanja i mjere aktivne politike zapošljavanja, općenito je pogodno tlo za daljnja istraživanja, jer ne postoji mnogo takvih analiza bez obzira na spoznaju kako je korištenje takvih mjera u stalnom porastu te se o njima puno obavještava putem svih vrsta medija. Istraživanja se mogu proširiti i prema spolnoj uključenosti, dobi, prikazati financijske rezultate i slično. Stoga se očekuje kako će se u budućnosti proširiti baza podataka o samozapošljavanju koja će pružiti detaljnije

podatke u vidu novčane iskoristivost, a ne samo onih koje objavljuje Hrvatski zavod za zapošljavanje o broju korisnika.

5. Literatura

- [1] Botrić, V. (2019) Struktura samozaposlenosti mladih osoba u Hrvatskoj i drugim članicama EU u razdoblju 2005.-2016. godine. *Obrazovanje za poduzetništvo – E4E*, Vol. 9, No. 1, (2019) str. 95-110, ISSN 1849-661X, *Dostupno na:* URL: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=323012 *Pristup:* 24.4.2020.
- [2] Cerovac, M. i drugi (2010). *Eropska unija*, MATE d.o.o., ISBN 978-953-246-120-6, Zagreb
- [3] Kersan-Škabić, I. (2015). *Ekonomija europske unije*, Kerschoffset Zagreb d.o.o., ISBN 978-953-7498-99-3, Zagreb
- [4] Horvat, J.; Mijoč, J. (2014). *Osnove statistike*, Naklada Ljevak d.o.o., ISBN 978-953-303-748-6, Zagreb
- [5] Hrvatski zavod za zapošljavanje (2019) *Godišnjak 2018.*, ISSN 1849-4854 *Dostupno na:* URL: <https://www.hzz.hr/content/stats/Godisnjak-2018-HZZ.pdf> *Pristup:* 15.4.2020.
- [6] Hrvatski zavod za zapošljavanje (2018) *Godišnjak 2017.*, ISSN 1849-4854 *Dostupno na:* URL: https://www.hzz.hr/UserDocsImages/HZZ_Godisnjak_2017.pdf *Pristup:* 15.4.2020.
- [7] Hrvatski zavod za zapošljavanje (2017) *Godišnjak 2016.*, ISSN 1849-4854 *Dostupno na:* URL: https://www.hzz.hr/UserDocsImages/HZZ_Godisnjak_2016.pdf *Pristup:* 15.4.2020.
- [8] Hrvatski zavod za zapošljavanje (2016) *Godišnjak 2015.*, ISSN 1849-4854 *Dostupno na:* URL: https://www.hzz.hr/UserDocsImages/HZZ_Godisnjak_2015.pdf *Pristup:* 15.4.2020.
- [9] Hrvatski zavod za zapošljavanje (2015) *Godišnjak 2014.*, ISSN 1849-4854 *Dostupno na:* URL: https://www.hzz.hr/UserDocsImages/HZZ_Godisnjak_2014.pdf *Pristup:* 15.4.2020.
- [10] Hrvatski zavod za zapošljavanje (2014) *Godišnjak 2013.*, ISSN 1849-4854 *Dostupno na:* URL: https://www.hzz.hr/UserDocsImages/HZZ_Godisnjak_2013.pdf *Pristup:* 15.4.2020.
- [11] Hrvatski zavod za zapošljavanje (2013) *Godišnjak 2012.*, ISSN 1849-4854 *Dostupno na:* URL: https://www.hzz.hr/UserDocsImages/HZZ_GODISNJAK_2012.pdf *Pristup:* 15.4.2020.
- [12] Od mjere do karijere, *Dostupno na:* URL: <http://mjere.hr/mjere/potpore-za-samozaposljavanje/> *Pristup:* 24.4.2020.
- [13] Vlada Republike Hrvatske (2019) *Godišnje izvješće o državnim potporama za 2018. godinu*, *Dostupno na:* URL: https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2019-09-26/145002/IZVJ_DRZ_POTPORE_2018.pdf *Pristup:* 15.4.2020.
- [14] Zakon o državnim potporama, *Dostupno na:* URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_06_72_1434.html



Photo 004. Pula / Pula